Sosyal Bilimler
EKEVAKADEMİ
dergisi

Makalenin geliş tarihi: 09.09.2025
1.Hakem Rapor Tarihi: 17.11.2025
2.Hakem Rapor Tarihi: 23.11.2025
Yayına Kabul Tarihi: 05.12.2025

eISSN:2148-0710 - pISSN:1301-6229

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLI AYRIMCILIĞI TUTUMLARININ İNCELENMESİ: BAYBURT ÖRNEĞİ[1]

Sinan BALCI[*] - Vehbi ÜNAL[**]

Öz

Yaşlı ayrımcılığı kısaca, yaşlı bireylere yönelik her türlü ön yargı ve basmakalıp düşünceler bütünü olarak tanımlanabilir. Yaşlı ayrımcılığı, yaşlı bireyleri yaşadıkları toplumdan soyutlamaktadır. Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutumlarını tespit etmek ve bu tutumların bazı sosyodemografik değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, nicel araştırma deseni kullanılmış olup, ilişkisel tarama yöntemi uygulanmıştır. Araştırma, Bayburt Üniversitesi'nde faklı bilim alanlarında eğitim gören (sağlık, ilahiyat, sosyal, eğitim ve mühendislik) 861 üniversite öğrencisiyle yapılmıştır. Araştırmada kişisel bilgi formu ile Vefikuluçay (2008) tarafından geliştirilen "Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği" (YATÖ) kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplam puan ortalamaları (86,05±11,47) olarak tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumları ile cinsiyet ve eğitim aldıkları bilim alanı arasında anlamlı fark bulunmuştur. Yaşanılan yer, medeni durum, ailelerinin geliri, 65 yaş ve üzeri yaşlı bireyle yaşamak gibi değişkenlerle yaşlı ayrımcılığı tutumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Kadınlara atfedilen bakım verme rolünde erkeklerin de görev üstlenebilmesi ve üniversite öğrencilerinin ders müfredatlarında yaşlılık bilgisini içeren farkındalığı artırıcı derslerin olması gerektiği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Yaşlı ayrımcılığı, Yaşlılık, Üniversite öğrencileri, Tutum.*

An Examination of University Students' Attitudes Toward Ageism: The Case of Bayburt

Abstract

Ageism can be briefly defined as the sum of all kinds of prejudices and stereotypical beliefs directed toward older individuals. This form of discrimination tends to isolate elderly people from the society in which they live. The aim of this study is to identify university students' attitudes toward ageism and to examine these attitudes in relation to various sociodemographic variables. A quantitative research design was employed, utilizing the relational screening method. The research was conducted with 861 university students studying in different academic disciplines (health sciences, theology, social sciences, education and engineering) at Bayburt University. In the study, a personal information form and the "Age Discrimination Attitude Scale" (AATÖ) developed by Vefikuluçay (2008) were used. The students' average total score on the Ageism Attitude Scale was found to be 86.05±11.47, indicating that their attitudes toward ageism were generally positive. Furthermore, a statistically significant relationship was identified between students' attitudes toward ageism and variables such as gender and field of study. However, no significant relationship was found between attitudes toward ageism and other variables, such as place of residence, marital status, family income, or living with an elderly person aged 65 or older. It has been suggested that men should also take on the caregiving role attributed to women and that awareness-raising courses that include aging information should be included in the curriculum of university students.

Keywords: *Ageism, Old age, University students, Attitude.*

[1] Bu makale, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı'nda Sinan BALCI tarafından hazırlanan "Genç Yetişkinlerde Yaşlı Ayrımcılığının Belirleyicileri Olarak Empati ve Toplumsal Duyarlılık (Bayburt Üniversitesi Örneği)" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

[*] Öğr. Gör., Bayburt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Sosyal Güvenlik Programı, (sinanbalci@bayburt.edu.tr), https://orcid.org/0000-0002-1155-4696

[**] Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Toplumsal Gelişme ve Sosyal Politika Ana Bilim Dalı (vunal@cumhuriyet.edu.tr), https://orcid.org/0000-0003-3827-6339

1. Giriş

Dünyada yaşlı nüfus hızla artmaktadır. Birleşmiş Milletler, dünyada yaşlı nüfusun 807 milyonu aştığını ve toplam nüfusunun %10'unu yaşlı nüfusun oluşturduğunu bildirmiştir. Ülkemizde de yaşlı nüfus her geçen yıl artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu, 2023 yaşlı nüfus araştırmasında yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki payını %10,2 olarak hesaplamıştır. Yaşlı nüfusun gelecek yıllarda daha da artacağı bildirilmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2023). Yaşlı nüfusun artışı aynı zamanda yaşlı bireylerin sorunlarını gündeme getirmektedir. Yaşlılar psikososyal ve sosyoekonomik sorunlar yaşamakta ve bu sorunlara sosyal hizmet, tıp, psikoloji, gerontoloji gibi bilimler tarafından çözümler aranmaktadır. Yaşlıların yaşadığı sorunların başında ayrımcılık sorunu gelmektedir. Ayrımcılık, bireylere kişilik özellikleri ya da bir sosyal gruba üye olmaları nedeniyle uygulanan haksızlıklardır (Baybora, 2019). Yaşlı bireyler, yaşadıkları sağlık sorunları, engellilik hali, çevreye uyum sorunu, ekonomik sorunlar, izolasyon gibi nedenlerden dolayı ayrımcı tutumlarla karşı karşıya kalmaktadır (Gökçeoğlu-Balcı, 2017). Bu durum, yaşlı bireyleri yıpratmakta ve hayat şartlarını zorlaştırmaktadır.

Yaşlı ayrımcılığı kavramı ilk defa Robert Butler (1969) tarafından kullanılmıştır. Butler'e göre yaşlı ayrımcılığı ya da yaşçılık, bir yaş grubunun diğer yaş grubuna yönelik oluşturduğu ön yargılardır. Yaşlı ayrımcılığı, büyük bir ön yargıdır. Yaşlı bireylere yönelik ayrımcılık aile içerisinde, istihdamda, sağlık hizmetleri vb. gibi farklı alanlarda ortaya çıkmaktadır. Aile içerisinde yaşlı bireyi dışlayan tavırlar ve ön yargılar; iş yerlerinde yönetici ve diğer çalışanlar tarafından "az üretken, kapasitesi sınırlı" şeklinde tutumlara maruz kalmaları ayrımcılığı beslemektedir (Gordon, 2020). Yaşlı bireylere hizmet veren sağlık personeli de yaşlılarla ilgili toplumda var olan basmakalıp düşüncelere sahipse bu durum yaşlılara yönelik ayrımcılığı artırabilir. Örneğin yaşlı bireyle yanlış iletişim tarzı veya bireyin tedavi sürecine uyum gösterebilmesi için yeterince yardımcı olmamak ayrımcı tutumlardandır (Kılıç, 2017). Yaşlı ayrımcılığına neden olan bazı faktörler bulunmaktadır. Bunlar, ölüm korkusu, gençliğe, güzelliğe ve cinselliğe verilen önem, ekonomik verim ve üretkenliğe daha fazla önem verilmesi gibi nedenlerdir. Örneğin yaşlı olmak ve ölüm kavramı birbirine yakın görülmektedir. Üretkenlik, gençlik ve güzellik hayatın her alanında ön planda tutulmakta ve bu durum yaşlıların dışlanmasına neden olmaktadır. Yaşlılık döneminde üretimin ve verimin yavaşlaması nedeniyle yaşlılar bir yük olarak görülmektedir (Bulut & Çilingir, 2016, s. 447; Vefikuluçay, 2008, s. 11). Hastalık, yavaş hareket etmek, başkalarına bağımlık olmak, gittikçe uyumun zorlaşması, iş hayatının olmaması, yaş ilerledikçe daha sert bir kişiliğe sahip olmak, teknolojiye ayak uyduramamak, ulaşım sorunları, sosyal güvenlik alanında zorunlu emeklilik gibi sorunlar da yaşlı ayrımcılığına neden olmaktadır (İslam, 2016).

Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanan yaşlı ayrımcılığına dair raporda dünyada yaşlı ayrımcılığının görünümü ortaya konulmuştur. Rapora göre yaşlı ayrımcılığı sağlık bakım hizmetlerine, hukuk sistemlerine, istihdam alanlarına ve medya sektörüne girmiştir. Bu nedenle yaşlı insanlar yaşlı ayrımcılığını, düşük yaşam standartları, sağlığın kötüleşmesi ve ölümle ilişkilendirmektedir. Yaşlı ayrımcılığı insanların yaşam koşullarını ve refahını olumsuz etkilemektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2021).

Ayrımcılık sorunu başta olmak üzere yaşlıların yaşadıkları sorunlarla mücadelede sosyal politika uygulamaları önemli bir alanı oluşturmaktadır. Bu kapsamda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının hizmetleri göze çarpmaktadır. Bakanlığa bağlı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, yaşlı ve engellilerin ayrımcılığa maruz kalmadan insan haklarından yararlanmalarını temin etmek, sosyal hayata katılımlarını sağlamak amacıyla politikalar yürütmek gibi görevleri bulunmaktadır (www.aile.gov.tr, 2024). Yaşlı bireylere yönelik huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezleri, Alo 183, evde bakım, yaşlı destek programları gibi hizmetler bulunmaktadır (Işıkhan, 2021, s. 71). Sağlık hizmetlerinde yaşlılara öncelik veren bir sağlık sunumu yapılmaktadır. 2005'ten itibaren evde sağlık

hizmeti uygulamasıyla yaşlılara kendi evlerinde sağlık imkânı sağlanmakta muayene ve tedavileri yapılmaktadır (Yılmaz vd., 2013, s. 111). Eğitim alanında ilk defa 2016 yılında başlayan tazelenme üniversitelerinin kurulmasıyla 60 yaş ve üzeri yaşlı bireylere üniversite yolu açılmıştır. Eğitimler, belirli üniversitelerde gönüllü ve ücretsiz verilmektedir (Tufan, 2022). Yerel yönetimlerin de yaşlılara yönelik sosyal politika uygulamaları bulunmaktadır. Evde sağlık desteği, sosyal yardım, ev temizliği, ulaşım yardımları, psikososyal destekler gibi çeşitli alanlarda hizmetler verilmektedir (www.aile.gov.tr, 2018).

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutumlarını incelemek amaçlanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumlarının belirlenmesinin yanı sıra bu tutumlara etki edebilecek cinsiyet, yetiştikleri yer, ailelerin geliri, öğrenim gördükleri bilim alanı, medeni durum, 65 yaş ve üzeri yaşlı bireyle yaşamak gibi değişkenlerle yaşlı ayrımcılığı tutumlarının ilişkisi ele alınmıştır. Bu araştırma yaşlı ayrımcılığı sorununa dikkat çekmek ve yaşlı ayrımcılığı sorununu etkileyebilecek faktörlerin etkisinin anlaşılması açısından önemlidir. Çünkü bu sorunla mücadelede soruna etki edebilecek faktörlerin iyi bilinmesi gerekmektedir. Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutumlarının sağlık, sosyal, ilahiyat, eğitim ve mühendislik gibi farklı bilim alanlarında okuyan öğrencilerin birlikte yer alarak incelendiği araştırmalar çok sınırlıdır. Bu bakımdan çalışmanın literatür için önemli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Alan yazında üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutumlarını konu alan çalışmalar (Cerqueira vd. 2023; Güven vd. 2012; Kavuran & Caner, 2021; Koca & Başer, 2023; Laditka vd. 2004; Neto vd. 2023; Özgöl, 2019; Temiz & Öztürk, 2019; Yanez-Yanez vd. 2022; Yılmaz & Özkan, 2010; Yurttaş, 2017; Zambrini vd. 2008; Zhou, 2017) incelendiğinde üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutumlarının olumlu olduğunu ortaya koyan araştırmalar (Cerqueira vd. 2023; Güven vd. 2012; Kavuran & Caner, 2021; Temiz & Öztürk, 2019; Yılmaz & Özkan, 2010; Yurttaş, 2017; Zambrini vd., 2008) olduğu gibi üniversite öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarının olumsuz olduğunu bildiren araştırmalar da (Laditka vd., 2004; Zhou, 2017) bulunmaktadır. Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumları, toplumdaki yaşlı algısını belirlemektedir. Çünkü genç ve dinamik bir grup olan üniversite öğrencileri, geleceğin anne-babaları ve gelecekte önemli makamlarda görev alacak olan bireylerdir.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada genel tarama modelleri arasında kullanılan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (2023)'a göre bu model, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin yönünü bulmak amacıyla kullanılmaktadır. Nicel araştırma modelinden yararlanılmıştır. Yaşlı ayrımcılığının demografik değişkenlerle ilişkisini inceleyen araştırmalarda genellikle bu modelin kullanıldığı görülmüştür.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Yapılan bu araştırmanın evreni, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Bayburt Üniversitesinde eğitim alan üniversite öğrencilerinden meydana gelmektedir. Araştırma kapsamında örneklem ise Bayburt Üniversitesi'nde çeşitli bilim alanlarında öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 861 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem, kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bu örneklem yöntemi araştırmacının katılımcılara kolay ulaşabildiği ve katılımcıların da araştırma için uygun olduğu durumlarda kullanılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2024).

2.3. Araştırma Süreci

Verilerin toplaması amacıyla oluşturulan online anket aracı, öğrencilere akademisyenler yoluyla ulaştırılmıştır. Gerek sınıf gruplarında paylaşımlarla gerekse danışmanlar ve öğrenci temsilcileri

aracılığıyla araştırmaya katılım sağlanmıştır. Gönüllü katılım ve bilgilendirilmiş onam konusunda gerekli bilgiler öğrencilere iletilmiştir. 20 Şubat 2025 tarihli etik izin alındıktan sonra, verilerin toplanması 2 ay sürmüştür.

2.4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ve "Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla katılımcıların cinsiyetleri, yetiştikleri çevre, ailelerinin gelir düzeyi, öğrenim gördükleri bilim alanı ve medeni durumları gibi bilgiler toplanmıştır. Ayrıca, katılımcıların 65 yaş ve üzeri bireylerle birlikte yaşayıp yaşamadıklarına dair veriler de bu form ile elde edilmiştir.

Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği, Vefikuluçay (2008) tarafından geliştirilen 5'li likert tipinde "Kesinlikle Katılmıyorum (1)", "Katılmıyorum (2)", "Kararsızım (3)", "Katılıyorum (4)" ve "Tamamen Katılıyorum (5)" seçenekleri olan ve 23 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçek, 3 alt boyuttan meydana gelmektedir. "Yaşlının Yaşamını Sınırlama" boyutunda 9 madde vardır. Toplamda 9 maddeden oluşan bu alt boyuttan katılımcıların alabileceği maksimum puan 45, minimum puan ise 9'dur. "Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık" boyutunda 8 madde bulunmaktadır. Bu alt boyuttan katılımcıların alabileceği en yüksek ve en düşük puanlar sırasıyla 40 ve 8'dir. Son olarak "Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık" boyutunda 6 madde yer almaktadır ve katılımcıların bu alt boyut kapsamında alabilecekleri en yüksek puan 30, en düşük puan ise 6'dır. Ölçekte yaşlılara yönelik olumsuz tutumu bildiren ifadelerin puanlaması, yukarıdaki puanlamanın tersi olacak şekilde yapılmaktadır. Ölçek genelinden toplam en yüksek 115 puan alınırken en düşük 23 puan alınabilmektedir. Ölçek puan ortalamasının 115'e yakın olması tutumların olumlu olduğunu; 23'e yakın olması tutumların olumsuz olduğunu göstermektedir. Ölçekten elde edilen puan arttıkça bu durum, yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumların olumlu olduğunu göstermektedir. Yani, ölçekten alınan yüksek puanlar, yaşlı bireylere yönelik tutumların olumlu olduğunu ortaya koymaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri, 0,80'dir. Bu araştırmada ise Cronbach Alpha değeri, 0,808 olarak hesaplanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 26.0 paket programı kullanılarak değerlendirme yapılmıştır. Yapılan istatistiki hesaplamalarda anlamlılık düzeyi 0,05'dir. Tanımlayıcı istatistik kapsamında standart sapma, aritmetik ortalama gibi değerler hesaplanmıştır. Yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği ve alt boyutları basıklık çarpıklık değerlerinin normal dağılıma uygun olduğu görülmüştür. Ölçeklerden elde edilen çarpıklık ve basıklık değerlerinin –2 ile +2 aralığında olması, verilerin normal dağılıma uygun olduğunu göstermektedir (George & Mallery, 2010). Araştırmada grup karşılaştırmaları yapmak ve anlamlı fark tespit edilen durumların belirlenmesi amacıyla t test, tek yönlü varyans, tukey testi analizi kullanılmıştır.

2.6. Araştırma Etiği

Araştırma, katılımcılara uygulanmadan önce Bayburt Üniversitesi Etik Kurulundan 20.02.2025 tarihli ve 72 sayılı karar ile etik onay alınarak yürütülmüştür. Katılımcıların araştırmaya katılımı tamamen gönüllülük esasına dayandırılmıştır. Araştırma süreci boyunca, bilimsel etik ilkelere uygun şekilde hareket edilmiştir.

3. Bulgular

3.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri

Araştırmaya 489'u kadın (%56,8) kadın, 372'si (%43,2) erkek olmak üzere toplam 861 öğrenci katılmıştır. Yetiştikleri yer incelendiğinde ilde yetişenler 256 kişi (%29,7), ilçede yetişen 260 kişi (%30,2), köy-kasaba-beldede yetişenler 184 kişi (%21,4), büyükşehir/metropolde yetişenler ise 161

kişidir (%18,7). Aynı evde 65 yaş ve üzeri yaşlı bireyle yaşadığını ifade edenlerin sayısı 365 (%42,4), aynı evde yaşlı bireyle yaşamadığını ifade edenlerin sayısı 496'dır. Ailelerin aylık geliri incelendiğinde asgari ücretin altında 152 kişi (%17,7), asgari ücret tutarında 256 kişi (%29,7), 22105-44210 TL arasında 289 kişi (%33,6), 44210 TL ve üzeri geliri olan 164 kişi (%19) bulunmaktadır. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin 843'ü bekar (%97,9), 18'i ise evlidir (%2,1). Öğrenim gördükleri bilimsel alanlara göre ise İlahiyat Bilimlerinden 128 öğrenci (%14,9), Sosyal Bilimlerden 276 öğrenci (%32,1), Eğitim Bilimlerinden 183 öğrenci (%21,3), Sağlık Bilimlerinden 255 öğrenci (%29,6), Mühendislik alanından ise 19 öğrenci (%2,2) araştırmaya katılmıştır.

Tablo 1

Yaşlı Ayrımcılığı Ölçeğine Ait Betimleyici İstatistikler

Ölçek	Ort	SS	Min	Max
Yaşlının Yaşamını Sınırlama	36,25	5,29	13	45
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	27,09	5,60	7	35
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	19,39	4,98	6	30
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	86,05	11,47	35	112

Tablo 1 incelendiğinde; araştırmada katılımcıların yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği puan ortalamasının 86,05 olduğu görülmektedir. Yaşlının yaşamını sınırlama boyutu ortalama puanının 36,25; yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ortalama puanının 27,09'dur. Yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ortalama puanının 19,39 olduğu tespit edilmiştir.

3.2. Yaşlı Ayrımcılığı ve Sosyodemografik Faktörler Arasındaki İlişkiler

Tablo 2

Sosyodemografik Özelliklere Göre Yaşlı Ayrımcılığı Puan Ortalamaları

Özellikler	n	Yaşlının yaşamını sınırlama	Yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık	Yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık	Toplam YATÖ
		X̄±SS	X̄±SS	X̄±SS	X̄±SS
Cinsiyet					
Kadın	489	37.06±4.87	27.18±5.48	19.89±4.77	87.45±11.15
Erkek	372	35.17±5.63	26.96±5.75	18.72±5.17	84.20±11.63
		t=5.254	t=0.582	t=3.439	t=4.160
		***p*=0.000**	*p*=0.561	***p*=0.001**	***p*=0.000**
Aynı Evde 65 Yaş ve Üzeri Yaşlı Bireyle Yaşadınız mı?					
Hayır	496	36.27±5.22	26.90±5.55	19.32±4.94	85.82±11.30
Evet	365	36.21±5.40	27.34±5.67	19.47±5.03	86.35±11.70
		t=0.188	t=-1.136	t=-0.435	t=-0.676
		p=0.851	*p*=0.256	*p*=0.664	*p*=0.499
Yetiştiğiniz Yer					
Büyükşehir/Metropol	161	36.03±5.96	26.89±5.51	18.79±5.02	85.02±12.51
İl	256	36.67±4.90	26.99±5.61	19.42±5.16	86.34±11.55
İlçe	260	36.29±5.20	26.89±5.68	19.63±4.89	86.19±11.12
Köy/Belde/Kasaba	184	35.78±5.33	27.68±5.56	19.53±4.81	86.33±10.90

		F=1.107	F=0.889	*F=1.029*	*F=0,530*
		p=0.345	*p*=0.446	*p*=0.379	*p*=0.662
Medeni Durumunuz					
Bekar	18	36.21±5.32	27.11±5.57	19.38±4.99	86.02±11.50
Evli	843	37.72±3.71	26.11±7.17	19.72±4,79	87.06±9.93
		t=-1.197	t=0.747	t=-0.288	t=-0.378
		p=0.232	*p*=0.455	*p*=0.774	*p*=0,706
Ailenizin Aylık Geliri					
Asgari Ücretin Altında	152	36,58±5,04	27,13±6,33	19,34±5,34	86,26±11,56
Asgari Ücret	256	36,29±5,02	26,72±5,88	19,65±4,95	85,93±11,13
Asgari Ücretin Üstünde	453	36,3±5,32	27,34±5,17	19,32±4,87	86,36±11,42
		F=0,18	F=0.992	F=0.380	F=0.114
		p=0.883	*p*=0.371	*p*=0.684	*p*=0.892
Öğrenim Gördüğünüz Bilim Alanı					
İlahiyat	128	38.02±4,66	29.66±3.84	21.53±4.81	93.01±10.82
Sosyal	276	35.53±5.40	25.84±6.35	17.66±4.93	82.18±9.52
Eğitim	183	34.56±5.56	25.75±5.81	17.53±4.13	80.86±11.23
Sağlık	255	37.67±4.25	28.22±4.58	21.63±4.33	91.02±9.71
Mühendislik	19	31.74±7.97	28.90±6.05	17.95±5.12	78.58±14.27
		F=19.101	F=16,973	F=40.121	F=53.513
		***p*=0.000**	***p*=0.000**	***p*=0.000**	***p*=0.000**

Tablo 2'ye göre öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumlarının cinsiyete göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumları ile cinsiyetleri arasında Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ) ile "yaşlının yaşamını sınırlama" ve "yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık" alt boyutlarında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Bu farklar, cinsiyet değişkenine göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde dağılmıştır. Söz konusu alt boyutlarda, kadın öğrencilerin puan ortalamalarının erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum, kadınların yaşlı bireylere yönelik ayrımcı tutumlar konusunda daha duyarlı ya da eleştirel bir bakış açısına sahip olabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmada öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumlarının öğrenim gördükleri bilim alanlarına göre farklılaştığı belirlenmiştir. Yaşlı ayrımcılığı ölçeğinden yüksek puan alınması daha düşük yaşlı ayrımcılığı tutumunu ifade etmektedir. Yaşlı ayrımcılığı ölçeği toplam puanı ile tüm alt boyutlarda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. İlahiyat ve sağlık bilimleri alanında öğrenim görenlerin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumları sosyal bilimler, eğitim bilimleri, mühendislik bilimleri alanında eğitim görenlere göre daha olumludur. Ölçek toplam puan ortalamaları incelendiğinde mühendislik alanında eğitim alan öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumları, diğer bilim alanlarında eğitim alanlara göre daha olumsuzdur. Araştırmada öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumlarının yetiştikleri yer, ailelerin geliri, 65 yaş ve üzeri yaşlı bireyle yaşama ve medeni durum değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutumlarını tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaçla bazı sosyodemografik değişkenlerin yaşlı ayrımcılığı ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırma kapsamında Bayburt Üniversitesinde farklı bilim alanlarında eğitim gören 861 öğrenciye ulaşılmıştır.

Yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği puan ortalamasının "115"e yakın olması, öğrencinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumlarının (Ort.: 86,05) olumlu olduğu tespit edilmiştir. Koç vd. (2013) tarafından farklı illerdeki üniversite öğrencileriyle yapılan bir araştırmada gençlerin yaşlı ayrımcılığına yönelik algılarının olumlu olduğu saptanmıştır. Yurttaş (2017) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumları incelenmiş olup öğrencilerin olumlu tutumlara sahip oldukları tespit edilmiştir. Başaran (2018), Cerqueira vd. (2023), Kavuran ve Caner (2021) ve Yılmaz ve Özkan (2010) tarafından yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Temiz ve Öztürk (2019)'e göre Türkiye, geleneksel ve modern toplum yapısının bir arada bulunduğu ülkedir. Bu açıdan düşünüldüğünde geleneksel aile yapısında yaşlılara daha fazla önem verilir ve yaşlı bireyler ön planda olurlar. Bu durum, yaşlılara yönelik tutumları olumlu etkileyebilir.

Araştırmada öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumları ile yaşanılan yer, ailelerinin geliri, aynı evde 65 yaş ve üzeri yaşlı bireyle yaşama, medeni durum değişkenleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Can vd. (2020), Gençtürk (2023), Vefikuluçay (2008), Yurttaş (2017), Xie vd. (2007) tarafından yapılan araştırmalarda bu değişkenlerle yaşlı ayrımcılığı tutumu arasında anlamlı farkın olmadığını ortaya koyan bulgular vardır. Araştırmada öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermiştir. Kadınların yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumları erkeklerle göre daha olumludur. Literatürde benzer çalışmalar bulunmaktadır. Luo vd. (2013) tarafından öğrencilerle yapılan çalışmada kadın öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumlarının daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Güven vd. (2012) tarafından üniversite öğrencileriyle yapılan bir araştırmada kadınların yaşlı ayrımcılığı tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Temiz (2019)'in yaptığı araştırmada kadınların yaşlılara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Boz vd. (2017), Özgöl (2019), Zambrini vd. (2008) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında Türk toplumundaki geleneksel aile yapısında kadının bakım verici rolünün etkili olduğu söylenebilir (Güven 2012, s. 102).

Araştırmada üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutumları eğitim aldıkları bilimsel alana göre anlamlı farklılık göstermiştir. Yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplam puanı ve alt boyutları bilim alanlarına göre incelendiğinde ilahiyat ve sağlık bilimleri öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Yaşlı ayrımcılığı ölçeği toplam puanı, yaşlının yaşamını sınırlama ve yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık boyutları incelendiğinde yaşlı ayrımcılığı tutumları diğerlerine göre en olumsuz olan grup mühendislik bilim alanında okuyanlardır. Alan yazında benzer bulgulara ulaşan çalışmalar bulunmaktadır. Vefikuluçay-Yılmaz ve Terzioğlu'nun (2011) araştırmasında sağlık bilimlerinde okuyanların yaşlı ayrımcılığı tutumlarının diğer bilim alanlarında okuyanlara göre daha olumlu olduğu saptanmıştır. Chamorro vd. (2014) tarafından yapılan çalışmada sağlık bilimlerinde okuyanların yaşlılara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Yanez-Yanez vd. (2022) ve Yazıcı vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuca ulaşılmıştır. Alshehry vd. (2020)'nin çalışmasında dindarlığın yaşlı ayrımcılığı tutumlarını olumlu etkilediği; Danış vd. (2022)'nin araştırmasında ilahiyat öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Sağlık ve ilahiyat bilimlerinde okuyan öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutumlarının diğerlerine göre olumlu olmasında sağlık bilimlerinde müfredat açısından yaşlılık bilgisini içeren derslerin fazla olması; ilahiyat bilimlerin de okuyanların ise yoğun olarak din bilgi almaları nedeniyle dinin yaşlıyı gözeten yaklaşımını benimsedikleri düşünülebilir.

Araştırmada üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutumlarıyla cinsiyetleri ve öğrenim gördükleri akademik alan arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Kadınların erkeklere göre yaşlı ayrımcılığı tutumları daha olumludur. Ayrıca ilahiyat ve sağlık bilimleri alanında eğitim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumları diğer alanlara göre (eğitim, sosyal, mühendislik) daha olumludur. Bu kapsamda değerlendirildiğinde; literatürde kadının bakım verici rolünün etkisiyle yaşlıyla ilişkilerinin daha fazla olduğuna vurgu yapılmıştır. Bu açıdan erkeklere yönelik yaşlı bakım ve iletişim konularında rehberlik sağlayacak uygulamalara ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır. Bakım verme görevi sadece kadına ait değildir erkeklerde bu sorumluluğu paylaşmalıdır. Bunun için aile içi eğitimler planlanabilir. Diğer taraftan mühendislik, eğitim ve sosyal bilimler alanında eğitim görmekte olan gençlere yönelik yaşlı bilgisi ve farkındalığını artırıcı derslere önem verilmelidir. Bu dersler seçmeli müfredatlara eklenebilir. Ayrıca yaşanılan yer, medeni durum, 65 yaş ve üzeri yaşlı bireyle yaşamak ve ailelerin gelirlerine göre yaşlı ayrımcılığının anlamlı bir fark oluşturmaması, yaşlı ayrımcılığına etki eden farklı demografik ve sosyo-kültürel etkenlerin olduğunu göstermektedir. Bu açıdan daha ileri araştırmalarda sosyo-kültürel faktörlerin de (TV, sosyal medya, yaşlılık bilgisi ile ilgili eğitim almak, anne ve baba eğitim düzeyleri vb.) yaşlı ayrımcılığı tutumlarına etkisinin araştırılması önerilmektedir.

5. Kaynakça

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2024). Engelli ve yaşlı hizmetleri genel müdürlüğü hakkında. https://www.aile.tr/eyhgm/genel-mudurluk/kurum-hakkinda/ adresinden 01.10.2025 tarihinde erişilmiştir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2018). Türkiye'de Yaşlılara yönelik hizmetler, kurumsal yaşlı bakımı ve kurumsal yaşlı bakımında illerin durumu. https://www.aile.gov.tr/ adresinden 01.10.2025 tarihinde erişilmiştir.

Alshehry, A. S., Almazan, J. U., & Alquwez, N. (2020). Influence of religiosity on the Saudi nursing students' attitudes toward older people and perceptions on elderly care. *Journal of religion and health*, *59*, 2701-2714. https://doi.org/10.1007/s10943-019-00857-z

Başaran, Ö. (2018). *Süleyman Demirel Üniversitesi son sınıf lisans öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları ve etkileyen etmenler* (Tez No. 519793) [Tıpta uzmanlık tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Baybora, D. (2019). Yaş ayrımcılığı. V. Kalınkara (Ed.) *Yaşlılık: yeni yüzyılın gerçeği* içinde (ss. 35-64). Nobel.

Boz, H., Gökçe, N., Kıral, A. Ö., Mutlu, E., Selvi, N., Ünlü, D., & Yılmaz, G. (2017). Sağlık bilimleri fakültesi ve iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Kastamonu Sağlık Akademisi*, *2*(1), 1-23.

Bulut E., & Çilingir D. (2016). Yaşlı ayrımcılığı ve hemşirelik bakımına yansımaları. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, *15*(5), 446-449.

Butler, R. N. (1969). Age-ism: Another form of bigotry. *The Gerontologist*, *9*(4, Pt. 1), 243–246. https://doi.org/10.1093/geront/9.4_Part_1.243

Büyüköztürk Ş., Kılıç E., Akgün E., Karadeniz Ş., & Demirel F. (2024). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (36. baskı). PEGEM.

Can R., Tambağ H., Hüzmeli E. D., & Duman F. (2020). Öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları: Bir üniversite örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, *6*(1), 68-76. https://doi.org/10.30569/adiyamansaglik.669761

Cerqueira, A. F., Ramos, A. L., & Palma, J. (2023). Ageism in nursing education: Students' views of ageing. *Social Sciences*, *12*(3), 142. https://doi.org/10.3390/socsci12030142

Chamorro, J. S. (2014). Imágenes sobre la vejez en jóvenes estudiantes universitarios según área del conocimiento: Un estudio exploratorio. *Acciones e investigaciones sociales,* (34), 105-124. https://papiro.unizar.es/ojs/index.php/ais/en/article/view/913/826

Danış M. Z., Efe F., Güneş Ö., & Bülbül S. (2022). Sakarya Üniversitesi öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarının incelenmesi. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi, 3*(2), 168-183.

Dünya Sağlık Örgütü (2021). Yaşlı ayrımcılığı küresel bir sorundur: BM. https://www.who.int/news/item/18-03-2021-ageism-is-a-global-challenge-un adresinden 18.11.2025 tarihinde erişilmiştir.

Gençtürk, Z. (2023). Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 28*(1), 55-78.

George D., & Mallery P. (2010). *Spss for windows step by step: A simple guide and reference* (10th ed.). Boston.

Gordon, S. (2020). Ageism and age discrimination in the family: Applying an intergenerational critical consciousness approach. *Clinical Social Work Journal*, *48*(2), 169-178.

Gökçeoğlu Balcı, Ş. (2017). *Sosyal güvenlik hakkı açısından yaşlı bakımı*. Onikilevha.

Güven, Ş. D., Muz, G. U., & Ertürk, E. N. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı değişkenlerle ilişkisi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 15*(2), 99-105.

Işıkhan, V. (2021). Yaşlılara yönelik sosyal politikalar (E. Binici Ed.), *Gerontolojik sosyal hizmet* içinde (ss.63-79), Nobel.

İslam, M. R. (2016). Ageism and age discrimination in old age: An overview. *Philosophy and Progress, 55*(1-2), 91–108. https://doi.org/10.3329/pp.v55i1-2.26392

Karasar, N. (2023). *Bilimsel araştırma yöntemi* (38. baskı). Nobel.

Kavuran E., & Caner E. (2021). Yaşlı bakım öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Türk Fen ve Sağlık Dergisi, 2*(2), 89-97.

Kılıç, N. P. (2017). Sağlık hizmetlerinde bireysel yaşlı ayrımcılığı. *Kurgu*, *25*(3), 53-77.

Koca, E., & Başer, D. (2024). The attitudes of social work students toward the older adult and their empathy levels. *Educational Gerontology*, *50*(3), 203-216.

Koç A., Yıldırım N., Gürcü M., & Vefikuluçay D. (2013). Assessing young university students' behaviour regarding age discrimination. *The Annals of Eurasian Medicine, 1*(3), 49-55. https://doi.org/10.1007/s12126-020-09374-x

Laditka, S. B., Fischer, M., Laditka, J. N., & Segal, D. R. (2004). Attitudes about aging and gender among young, middle age, and older college-based students. *Educational Gerontology, 30*(5), 403-421. https://doi.org/10.1080/03601270490433602

Luo, B., Zhou, K., Jin, E. J., Newman, A., & Liang, J. (2013). Ageism among college students: A comparative study between US and China. *Journal of Cross-cultural Gerontology, 28*, 49-63. https://doi.org/10.1007/s10823-013-9186-5

Neto, J. M. S., Macêdo, I. M., & Fukuda, C. C. (2023). Ageism in students of psychology and medicine and its relationship with religiosity. *J Psychol Clin Psychiatry*, *14*(3), 67-73.

Özgöl, Mustafa (2019). *Yaşlılara yönelik tutumların açıklanmasında özgecilik ve kişilik özelliklerinin rolü: karşılaştırmalı bir çalışma* (Tez No. 536994) [Yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Temiz, S. (2019). *Lise ve üniversite öğrencilerinde yaşlılara yönelik ayrımcılık ile empati düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 551063) [Yüksek lisans tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Temiz S., & Öztürk M. (2019). Empatinin yaşlı ayrımcılığı üzerine etkisi: Gençler üzerine bir araştırma. *EKEV Akademi Dergisi,* (80), 483-498.

Tufan, İ. (2022). *Türkiye'de yaşlı eğitimi: 60+ tazelenme üniversitesinin ilk dört yılı; değerlendirme ve öneriler*. Nobel.

TÜİK. (2023). İstatistiklerle yaşlılar. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yaslilar-202353710 adresinden 01.10.2025 tarihinde erişilmiştir.

Vefikuluçay, D. (2008). *Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları.* (Tez No. 224220) [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Vefikuluçay Yılmaz, D., & Terzioglu F. (2011). Development and psychometric evaluation of ageism attitude scale among the university students. *Turkish Journal of Geriatrics, 14*(3). 259-268.

Xie, X., Xia, Y., & Liu, X. (2007). Family income and attitudes toward older people in China: comparison of two age cohorts. *Journal of Family and Economic Issues*, *28*, 171-182. https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10834-006-9044-5

Yanez-Yanez, R., Parra-Rizo, M. A., McArdle-Draguicevic, N., Valdés-Valdés, N., Rojas, G. A., Gamín, L., Lorca P., Carrizo A. F., Zapata L. R., Diaz V. C., & Cigarroa L. (2022). Attitude towards older people according to sociodemographic and educational variables in students of a Chilean University. *Geriatrics*, *7*(6), 130. https://doi.org/10.3390/geriatrics7060130

Yazıcı, S. Ö., Kalaycı I., Kaya, E., & Tekin, A. (2016). Sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin yaşlılara yönelik tutumları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *15*(2), 601-614.

Yılmaz E., & Özkan S. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 3*(2), 37-51.

Yurttaş, S. (2017). *Toplumsal ayrımcılıklara farklı bir bakış: Yaşlı ayrımcılığı ve ötekileştirme* (Tez No. 479438) [Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Zambrini, D. A. B., Moraru, M., Hanna, M., Kalache, A., & Nuñez, J. F. M. (2008). Attitudes toward the elderly among students of health care related studies at the University of Salamanca, Spain. *Journal of Continuing Education in the Health Professions*, *28*(2), 86-90.

Zhou, L. (2007). What college students know about older adults: a cross-cultural qualitative study. *Educational Gerontology, 33*, 811–831. https://doi.org/10.1080/03601270701364545